

ПОСЛОВНИЦА ЗА КУЛТУРНО УМЕТНИЧКЕ ПРИРЕДБЕ
МИНИСТАРСТВА ЗА НАУКУ И КУЛТУРУ НР СРБИЈЕ

Београд, 15 септембра 1950

Почетак у 20 часова

Ноларчев народни универзитет

К О Н Ц Е Р Т
З Д Е Н К А
МАРАСОВИЋА
Клавир

ЗДЕНКО МАРАСОВИЋ

Рођен у Сплиту 1925 год. Дипломирао 1948 год. на Државној Музичкој академији у Београду као ученик професора Емила Хајека.

Имао је низ солистичких концерата у свим републичким центрима као и у многим већим градовима ФНРЈ. Нарочито се истакао као интерпретатор дела домаћих композитора.

Суделовао је са успехом на Светском омладинском фестивалу у Прагу а 1949 године на Другом југословенском музичком такмичењу у Љубљани, пласирао се међу првима и добио другу награду (прва није ником додељена) Ове јесени учествује на Међународном музичком конкурс у Женеви.

ПРОГРАМ

- Ј. С. БАХ: ТОНАТА из партите e-moll
- Л. В. БЕТХОВЕН: СОНАТА op. 57 „Appassionata”
Allegro assai
Andante con moto
Allegro ma non troppo
- С. ПРОКОФЈЕВ: СОНАТА op. 83
Allegro inquieto
Andante con colore
Precipitato

О Д М О Р

- Н. РАВЕЛ: ВОДОСКОК (Jeux d' eaux)
- Ф. ШОПЕН: НОНТУРНО op. 61
ЕТИДА op. 10 As-dur
БАЛАДА op. 23 g-moll

Јохан Себастијан Бах: *Токаша из партите за клавир е-молл* — 1726 године угледала је свет прва штампана композиција Јохана Себастијана Баха. То је била прва партија за клавир. После тога објављивао је сваке године по једну партију. Написао је свега шест партија и шест француских и енглеских свита за клавир. Партије се од свита разликују богајим клавирским ставом и слободнијом обрадом. Док све француске свите почињу традиционалним Алемандом, енглеске свите Прелудијем, код сваке партије је први став различит: прелудиј, симфонија, фантазија, увертира, преамблум и токата.

Токата, уводни став шесте партије у е-молл-у има троделни облик: А-В-А. Део А има токатну структуру док део Б чини трогласни фугирани став.

Лудвиг ван Бетховен: *Соната оп. 57 „Appassionata“* — Бетховен је своју велику сонату у f-молу сматрао сам својом највећом. Он је био потпуно свестан какво је ремек-дело створио. Соната носи назив Апасионата, који не потиче од Бетховена. „Ако је једно дело заслужило тај назив онда је то ова композиција. Ко под тим разуме само љубавну страст, сложиће се с Чернијем који је оспорио такав назив сонати. У ствари, овде бесне сасвим друге фурије. Буралудила дува пољем — појављује нам се лик старог краља Лира. То је дивља песма која тужно одзвања на рушевинама љубави, наде, пријатељства и свих тежњи. У две године протекле од састављања опорукe у Хајлигенштату (када је Бетховен постао свестан своје непоправиме болести органа слуха) све се окренуло на горе. Бетховен зна да је његов положај неизмењив. Дело носи од свог постанка јасне трагове тужног лета 1804 год., телесних и душевних боли које су по завршетку Ероике притисле великана“ — пише Ромен Ролан.

Упитан за садржај Апасионате Бетховен је једном лаконски одговорио: „Читајте Шекспирову „Буру“. У чему је сличност расположења Шекспирова дела с Апасионатом? По мишљењу Р. Ролана стихија необузданих елемената природе бесни у једном и другом делу, а над њим лебди дивота људске мисли.

Оркан страсти од пригушеног и тајанственог једногласног почетка до незадрживе бујице узбурканог последњег става бесни јединственом снагом кроз целу композицију. Но док се у првом ставу личност композитора још супроставља слепој сили природе (Р. Ролан говори о некој врсти дијалогоа који се одвија између њих), у последњем ставу „један једини мотив, необуздани елемент влада целим Финалом, бесом који заправо никада не попушта, множином и различитошћу линија и ритмова који својим међусобним испреплитањем и спајањем све обухватније, упечатљивије, све већом силином дају слику морске буре.“ „Од почетка до краја последњег става гола снага елемента који разара прави је и једини носилац радње“ (Исти писац).

Ипак ово дело не оставља тескобу у нашој души, већ нас уздиже. Сама природа тако је верно приказана у својој величанствености да се дивимо и њеној нечовечности, а диви се с нама заједно и онај кога њена бура хоће да смрви — сам Бетховен.

Оваква тематика дела потпуно је композиционо технички остварена и у монументалној форми композиције до краја исцрпљена. При томе ритмички узбудљив говор ове музике, њен грандиозни динамски распон као и њене силне градације доприносе у великој мери савршенству дела. Пред нама је колос исклесан као из једног комада. Није чудо ако је такво дело било једно од најмилијих Лењинових композиција, који је за њ рекао: „Ја не знам ничега лепшег од Апасионате, слушао бих је сваког дана. Дивна је то музика, натчовечанска. Увек мислим, са извесном гордошћу, можда мало наизном: Ево, каква чуда мога да стварају људи“ ..

Клавирска соната f-moll, дело 57 (Апасионата) има три става. Крајњи ставови право су језгро дела. Они носе у себи сав вихор страсти, сав онај немир и силно узбуђење које чине суштину ове композиције. Између њих распреда се дивна и једноставна песма, пуна свечане срдачности, која с неколико варијација чини мост између два комада елементарне снаге.

Сергеј Прокофјев: Соната ор. 83 — Уметност *Сергеја Прокофјева* (рођ. 1891) је антиромантичарска, објективна, строга по форми. Она се не служи звуковним бојама. Карактеристика је његове музике: мисаоност — помало наивна, непосредна и радосна живост која одише здрављем и склоност ка гротескном. Његове су мелодије великим делом строго тоналне, хармонија доста опора, што је наглашено и вођењем гласова његовог увек прозрачног и јасног контрапункта који не бежи од оштрих дисо-

нанца. Код Прокофјева често сусрећемо остинатне ритмове који се провлаче кроз читав став или дужи део композиције.

Одличан пијаниста, Прокофјев је написао, поред многих других дела низ клавирских композиција оригиналне пијанистичке фактуре, међу њима неколико клавирских концерата и соната Седма соната за клавир (дело 83) у три става, настала је 1939 — 1942 год. у тешким данима рата. Она се одликује најзначајнијим особинама Прокофјевљеве музике.

Први став: *Allegro inquieto* — пун је немира и нервозе, што долази до изражаја одмах у првој теми, грађено тврдокорним понављањем неколико мотива, претежно сталним, оштрим ритмом. Тај став садржи велике градације и оштре крикове и дубоко је прожет мисаоношћу. Веза ове музике с потресним догађајима доба када је настала очита је.

Други став — *Andante sologoso* — истиче се својим светлим лиризмом. Тема — строго тонална мелодија у E-duru (непосредно потом појављује се у D-duru) пуна је искрене топлине и блакости и претставља красан пример мелодијске инвенције Прокофјева.

Последњи став: *Precipitato* — написан је у облику енергичне токате. Рађен доследно у акордима, с оригиналним остинатним седамосминским ритмом (2 + 3 + 2) који ни једнога часа не престаје, тај комад делује незадрживом жестином свог тока.

Морис Равел: *Jeux d'eau (Водоскок)* *Jeux d'eau* (једна од првих мајсторских клавирских композиција Мориса Равела (1875 — 1937) настала је 1901 године. Посвећена учитељу композитора Габријелу Форе-у, она садржи као мото речи француског песника Анри де Рењије-а: Речни бог, смејући се води која га голица....

Интересантним хармониским склоповима, мноштвом нових звукова и блештавом клавирском фактуром дело је својевремено побудило праву сензацију.

Фредерик Шопен *Ноктурна Фредерика Шопена*, те романтичарске ноћне поеме, красни су примери његове лирике *Ноктурно* оп. 62 у H-duru поред меке и топле кантилене (украшене у последњем делу типично шопенским филигранским ткивом) истиче се својим богатством хармонија доцнијег Шопена.

За етиду *As-dur* (из дела 10) — одраз једног срећног момента живота композитора, чувени пијаниста и диригент

Балов каже: „Изузев можда „Feux follets“ од Листа, ниједна клавирска композиција не садржи тако генијалну и пуну фантазије студију непрекидног покрета као ова етида“.

Балада g-moll, као и остале баладе Шопена инспирисане су поемама великог пољског песника Мицкијевића. Поред страшног патоса основно је обележје балада њихов приповедачки тон. Прва балада се истиче својим елегичким тоном и широком распеваношћу тема. Многи је сматрају најлепшом од свих Шопенових балада.

А Прегер

НАРЕДНИ КОНЦЕРТИ

18 септембра

Вокални концерт
ВЛАДИМИРА РУЖЂАНА
БАРИТОН – ЗАГРЕБ

19 септембра

Концерт
СИМФОНИСКОГ ОРКЕСТРА
ЦДЈА
Диригент ДАВОРИН ЖУПЛИЊИЋ
Солиста ЗДЕНЧО МАРАСОВИЋ